

SIBALSZKY ZOLTÁN

BALATONFÜREDI EMLÉKEK

1941-ben vettük meg, dédapám törökbálinti nyaralóját eladva, a balatonfüredi nyaralót 10 000 pengőért. Abban az időben mindenki a Balatonnál igyekezett nyaralót szerezni, és a dédmama halála után a család úgy döntött, hogy mi is ott veszünk. Újsághirdetések útján több hely is számításba jött, de én amellet kardoskodtam, hogy csakis az északi partra menjünk, mert ott hegyek is vannak, és különösen Füredet propagáltam, mert ez a „Balaton fővárosa”. Végül is ez az álláspont győzött, és az ózdi nyugdíjas Schuch házaspártól megvettük a 158 □-öles telken álló 49 nm nagyságú, Margitlak nevű nyaralót. A telek ikertelek volt, a másik Schuchné bátyjéé, Wastl Ferencé, és telekkönyvi-leg nem volt szétválasztva. Az eladók a szerződésbe foglalták, hogy a szétválasztást elvégzik. A Wastl-féle telken nem állt ház, a telek be sem volt kerítve. A miénknek vasléces kerítése volt, és orgonasövény vette körül. Több gyümölcsfa nőtt a kertben, három cseresznyefa, két sárgabarackfa, két birsalmafa, két szederfa, utóbbiak a veranda előtti lécaállványra felfuttatva, hogy a verandát árnyékolják Volt a kertben hat ezüsthényő is. Érdekes, hogy a legtöbb gyümölcsfa egy-két év múlva elpusztult, és az ezüsthényők közül is öt. Azt mondták, amikor a magasan álló talajvízbe beér a fák gyökere, akkor elpusztulnak. A hatodik ezüsthényő jól fejlődött, és 1968-ig megvolt, akkor esett áldozatul az utcaszélesítés miatti kisajátításnak. 1952-ben mi is ültettünk néhány gyümölcsfát, ezek jórésze is beleesett a kisajátított sávba.

A ház 1931-ben épült. A terület Balatonarácshoz tartozott közigazgatásilag, de elnevezése a Balatonfüredhez tartozó, a műút alatti résszel együtt Balatonfüred-Fürdőtelep volt. Így az adót Arácsra, illetőleg, mivel Arácson nem volt külön adóhivatal, Csopakra kellett fizetni, míg az üdülőhelyi díjat a füredi Gyógy-téri fedett sétányon – ma füredi Pantheon – lévő Üdülőhelyi Bizottsághoz.

A területet Művész-telepnek hívták. Az arácsi gazdák földjei 4–6 m széles, keskeny, hosszú sávok voltak, le egészen a Balatonig, s így nem tudták azokat el-

adni, ezért az arácsi részen sokáig nem épültek nyaralók. Peremartoni Nagy Sándor 1930 táján alapított egy szövetkezetet, ez felvásárolta a műút alatti keskeny földcsíkokat, egyesítette, és parcelálta. A telkeket elsősorban művészeknek adta el. Így került oda Zombory-Moldován Béla festőművész, Fülöp Elemér szobrászművész, Marx István képzőművészeti iskolai tanár.

1941-ben, amikor először nyaraltunk Füreden, még tele volt a Balaton fenéke nagy, lapos kagylóval. A kis kagylókat, amik a talpakat gyakran felsértették, csak később hurcolták fel a hajók a Dunán és a Sión át. Hála Istennek, már vagy 15 éve megint eltűntek. Mi gyerekek, sok nagy, lapos kagylót gyűjtöttünk össze a víz fenekéről, ahol különösen én szerettem búvárkodni. Nagybátyám azt mondta, hozzak neki jó sokat, mert azt ő megfőzve csemegeként megeszi. Hoztam tehát vagy 50 darabot. Ennek egy részét felesége bedobta lobogó, forró vízbe, mi meg néztük, nagybátyám hogy eszi meg a finom csemeget. Az elsőt szájába vette, ízlelgette, azután kiköpte, és azt mondta, rájött, hogy csak a tengeri kagylót szereti. A maradék kagylókat ezek után vissza akartam juttatni a Balatonba, és elindultam a szabad strand felé. Szemben jött Marx Pista bácsi, és kérdezte, hová viszem a kagylókat. Hallva a történetet, azt mondta, adjam neki, majd ő megeszi. Mondtam, hogy jó, de csak ha nézhetem, amint eszi. Beleegyezett, és ő valóban megette a kagylókat jó étvággal.

A villanyhálózat csak a mi kertünk sarkáig épült ki, a miénk volt az utolsó villanyvilágítás ház. A házunkon túl petróleummal világítottak az ötvenes évek második feléig, amikor elsőnek Marx György¹ vezette tovább a villanyt, úgy, hogy neki kellett megfizetni a szükséges két oszlopot is.

Július végén vitettük át Törökbálintról a bútorokat, mi másnap, július 25-én utaztunk le. Akkor a vonat még Pusztaszabolcs–Börgönd–Szabadbattyán útvonalon közlekedett. Az utazás 7-től 1/2 12-ig tartott. Gyorsvonat nem járt. Csak 1943-ban vezették be a szombat kora délután Füredig menő gyorsvonatot. Leköltözésünk után az első napokban áthajóztunk Tihanyba, ahol még a nagymama is feljött velünk a barátalakásokhoz. Útközben a Cyprián forrásnál kecskekörmöket lehetett találni. De már a kikötőben árulták ezeket a tihanyi gyerekek, akik fújták a kecskekörmök verses legendáját is. Az Apátságot is felkerestük.

Füreden gyakran jártunk a Kedves cukrászdába. Ott zene nem volt, csak a Balaton étteremben, a park közepén, szalonzene, és esténként táncolni is lehetett. Régi, a múlt században épített épület, két végén a századvégi falécdíszítéses teraszokkal. A mostani Árkád Hotelt akkor Grand Hotelnek hívták, a Gyógytér felé eső teraszán és éttermében cigányzenekar szolgáltatott esténként zenét, időnként tánczenét.

Húst Arácson lehetett vásárolni, Bóták húszletéből. Ugyaninnen hozták le minden reggel a tejet Varjasék. A Gyógy-tér sarkán volt a borbélyés fodrászüzlet a Horváth-házban, mellette pedig, a Héjtestvérek fűszer- és csemegeüzlete. Az ebédet mindenünk hozta Niederecker úr vendéglőjéből, amely a vasútállomáshoz vezető úton volt, a mai Füred áruház felett néhány házzal. Akkor még a műúttól a vasúti sorompóig nem volt mellékutca, és a vasútállomáshoz a sorompón túl kellett menni.

A Gyógy-tér hátsó részén volt a Kurszalón az árkádós sétálóval. Az alsó rész a Grand Hotel étterme, az emeleten az üdülővendégek számára szolgáló helyiségek voltak, ahol újságokat lehetett olvasni, vagy kártyázni, pingpongozni.

A Szanatórium és a Fürdőtelep az arácsi közigazgatási határig – ma ott kezdődik a kis sétány (ezt egyébként szintén Peremartoni Nagy Sándor készítette a nádasban, az Annabella Szálló elkészültéig, 1970-ig a sétány belső oldalán is nádas volt) – a bencés rend tulajdonában volt. 1949-ben államosították. Az utolsó fürdőigazgató Dr. Radda Gyula, győri ügyvéd volt.

A Fürdőtelep füredi részét csak a sétányon lehetett megközelíteni, itt nem volt szabad fürdőruhában átmenni, csak fürdőköpenyben. A sétány előtt fapallón lehetett bemenni az ún. kosárfürdőbe. Ez tornyos faépület volt, köröskörül kabinokkal körülvett két vízmedencével, melyeknek fapadló-feneke volt. A kabinok és folyosók padlója alatt a medencék érintkeztek a Balaton nyílt vizével, úgyhogy onnan be lehetett úszni a medencékbe. Én gyakran elúsztam a szabad strandról (ez a jelenlegi szabad strand Csopak felé eső végén egy, a nádasba vágott kb. 10 m széles nyílás volt) az Eszterházy strandra, ami a jelenlegi fizetős strand közepe volt, kb. 80 m szélességben. A strandon sem büfé, sem vendéglő nem működött, csak a nád szegélyezte a vizet mindkét oldalon. Tovább úsztam innen a kosárfürdőbe, majd onnan a mólóhoz, és annak hídja alatti átjáró vizén át a Királyi Magyar Yacht Club épületéhez, ahol ma zenés vendéglő van. Innen aztán kis pihenő után vissza ugyanazon az úton a szabad strandra. Ez az egész összesen kb. 3 órát vett igénybe.

A Koloska patak alsó folyása, és az odáig terjedő részen lévő villák csak a Mészöly Géza utcán át voltak megközelíthetőek. Azt az utat, amin ma az autóbusz jár, kb. 1970-ben építették, addig ott is nádas volt. A Koloska-torkolatnál, és attól a szabad strand felé összesen három horgász-stég volt, amelyeket hosszú pallókon lehetett elérni.

A Mészöly Géza utcán tőlünk a Fürdőtelep irányában következett a Brázay-kúria műúttól a Balatonpartig lenyúló szőlője. A szőlőt a Mikes Kelemen utca és a Mészöly Géza utca szelte három részre. Brázayéknak saját strandjuk volt a szőlő alsó végében, ahol most a

honvédség strandja van. Az államosítás után a felső és az alsó részt felparcellázták. 1942-ben, vagy 43-ban ott vették fel a „Fény és árnyék” c. filmet Nagykovácsi Ilonával. A filmben szereplő gyerekek Brázay Judith és Doris voltak. 1942-ben a velem egyidős Brázay Laci kalóz típusú vitorlásával felborult és a vízbe fulladt. Emlékére apja egy Mária-szobrot akart állítani azon a helyen a vízben. A betonoszlop elkészült, ma is ott áll kissé ferdén a vízben. De a Mária-szobor elhelyezésére már nem került sor, mert közbejött a 44-es év, és Brázayék Nyugatra menekültek. A szobor gipsz-alakját felsőeőri Fülöp Elemér elkészítette, ma is ott áll a Fülöp-villában, a művész lánya, Fülöp Buci őrzi (azóta sajnos ő is elhunyt 2004-ben).

A Brázay villában töltött 1942-ben egy-két napot Ciano olasz és Ribbentrop német külügyminiszter, magyarországi látogatásuk alkalmával. A kormány kérésére Brázay a villát a látogatás idejére rendelkezésükre bocsátotta. Az 1960-as években Hruscsov, ill. Brezsnyev is járt itt néhány órára. Ekkor az egykori Brázay-villa a legfelsőbb pártvezetőség tulajdona volt. Amikor Hruscsov látogatását várták, a környék minden nyaralójának kertjébe titkosrendőröket állítottak. A második alkalommal megelégedtek azzal, hogy az utcában számos rendőr vigyázott a magas látogatók épségére.

A Kiserdőben, a posta felőli részen voltak a jégvermek. Ezekben tárolták a télen a tó vizéből kihalított jéghasábokat, amelyeket aztán nyáron az utcákat szekerekkel járva árusítottak. Ez a szokás a hűtőszekrények általánossá válásával, tehát valamikor a 60-as években szűnt meg.

A nyári szezon legfényesebb ünnepe volt az Anna-bál. Ezt a Grand Hotelben és a Kurszalóban tartották. Mi, gyerekek mindig bementünk a Gyógytérre, nézni a bála bevonulókat estélyi ruhákban. A negyvenes évek végén aztán a bált betiltották. Csak 1956-ban rendeztek megint Anna-bált, ismét az eredeti helyen², bár az akkor a szakszervezetek birtokában volt. Akkor és a néhány következő évben én is részt vettem a bálakon, baráti társasággal. Később, az Annabella Szálló megépülte után egy alkalommal ott rendezték, de kiderült, hogy a régi, patinás hely is hozzátartozik az Anna-bálok hangulatához.

1941-ben avatták fel az új mólót, amely ellenében az eddigi, cölöpökön álló pallós hajóhíddal már kőből épült, és máig is a Balaton legszebb mólója. Ugyanakkor avatták fel a sétány közepén álló Széchenyi szobrot is. Mi onnan még az ünnepség ideje alatt a Kerek templomba mentünk misére.

Mivel, úgy látszik, az összes ministráns az ünnepségen volt, a pap mise előtt hátrajött hozzám, és felkért, ministráljak.

A Kerek templom jobb oldali mellékoltára mellett, a benyúló első falán volt a "Jézus lecsendesíti a vihart" dombormű. Ezt az 1919-es kommün alatt Balatonfüreden menedéket talált nemzeti érzésű államférfiak készítették megmenekülésük emlékére 1928-ban. A készítésre felkérték unokabátyámat, Boldogfai Farkas Sándort, akinek ez volt az első nyilvános helyen felállított műve. Nagypapa, az én dédapám, Margitai József kormányfőtanácsos, a Julián-iskolák³ kormánybiztosa ugyanis sokuknak jó barátja volt, s ezért az ő unokáját kérték fel a dombormű elkészítésére. A dombormű 1952-ig volt a helyén, akkor óvatosságból levették és a templom padlására tették. Innen vették elő 1994-ben, és azóta a templom bejárata mellett a külső falat díszíti.

Cholnoky Jenő, a híres földrajztudós, egyetemi tanár, a Magyar Turista Egyesület elnöke mindig Füreden nyaralt. Naponta kijárt festegetni a Koloska patak mellé. Ilyenkor beköszönt hozzánk, mert nagybátyám, dr. Dékány Mihály 1940-től az 1948-ban bekövetkezett feloszlásig a Magyar Turista Egyesület főtitkára volt. Egyszer hármasban elmentünk Tihanyba a barátlakásokhoz, ahol Cholnoky professzor úr elmagyarázta a hegy geológiáját, és külön megmutatta azt a vörös vulkáni lapillit⁴, amely az egyik barátlakás falába fúródva maga alatt összegyúrta a kőzetrétegeket. Ma ennek csak a helye van meg, mert kb. 25 évvel ezelőtt valakik a vörös követ kivésték és elvitték.

A Koloska-patak mellett egészen Arács falu házáig egy gyalogösvény vezetett, ami a műút alatt a patakkel együtt egy kis alagúton ment át. Ha a Koloska-völgybe kirándultunk, mindig ezen mentünk fel a faluig. A Koloska-völgyön át gyakran felmentünk a Forrás-tóig. Itt, a baloldali sziklák tetjéhez közel van egy kis üreg, azt használtuk törzshelyünkül. Innen a völgy túlsó oldalán egy fához kötve drótot feszítettünk ki, és detektoros rádióhoz használtuk antennának.

1942-ben a Lóczy-barlang be volt omolva. Elhátároztuk, hogy kiássuk a bejáratot. Hatan, jóbarátok, ásóval és kötéllel odamentünk (biciklivel), és a barlang felső kürtője közelében egy fára felmászva köveket dobáltunk a földre, és hallgattuk, hol döng. Ezután két társunkat a kürtőn át kötélen leeresztettük, hogy ők belülről, mi pedig kívülről kiássuk a kijáratot. De a ruhaszártó kötél társaink alatt elszakadt, és így most már fontos volt

a kijáratot járhatóvá tenni, hogy ők kijussanak. Sikerült is az akció: kiderült, hogy egy régi vasajtó van ott, amit annyira kiástunk kívülről és belülről, hogy alatta át lehetett bújni.

1944 őszén is lent jártam egy hétig szeptember elején. Nagybátyámék is lent voltak. Nagybátyám felesége, a kislányokkal novemberig maradt lent. Akkor nagybátyám felhozta őket, és a füredi házba befogadtak egy Erdélyből menekült asszonyt a lányával. Ők 1945 végéig maradtak a házban. Amikor az oroszok bejöttek, egy napig volt csak mindenféle zűr. A mi házunkból csak a teveszőrpokrócot vitték el. De Cholnoky professzor feleségét orosz katonák megerőszakolták, és ebbe belehalt. Nagybátyám veszprémi ismerőseit, az Utcás házaspárt Tamás-hegyi nyaralójukban megölték. Utána a rokonok hosszas pereket folytattak, mert az, hogy kinek a rokonai öröklik a tekintélyes vagyont, attól függött, a férfi vagy a nő élt-e néhány perccel tovább.

Szegedi unokaöcsém, Lábdy Tibor, akkor múlt 16 éves. Mint leventét hozták az ország nyugati részére, így egész télen Arácson a templom tornyából figyelte a túlsó parton lévő oroszokat, nem jönnek-e át a jégen.

1947-től 1952-ig nagyanyámat is levittük Füredre, bár csípőízületi fájdalmai miatt alig tudott járni. De lassan letámogattuk az arácsi állomástól, és legalább egyszer minden nyáron besétált, persze támogatva, a mólóig. Később már taxin vittük le az állomástól. A ház kisajátítása, és visszakapása után, tehát 1954-től kezdve már nem jött le többé.

Ezekben az években gyakran úgy utaztam le víkendre, hogy a szombat délutáni gyorssal lementem Siófokra (Füredre délután nem ment vonat, és a szabad szombat akkor még ismeretlen volt), onnan hajóval keltem át Füredre. A füredi part na-

gyon szép látványt nyújt a késő délutáni napfényben. A hajóállomáson többször összetalálkoztam nagybátyámmal, aki ezzel a hajóval ment át Tihanyba, a híres Szúnyogh féle vendéglőbe fogast vacsorázni. Ilyenkor én otthon leraktam csomagomat, és a következő hajóval utána mentem. Az utolsó hajóval jöttünk aztán vissza. Autóbusz csak 1960-tól járt.

A Balatonon rendszerint július utolsó két hetében, holdtölte után legszebb az idő. Ekkor mentünk vitorlázni, ha csak lehetett. Általában Szent Istvánkor jött az időromlás, amit megelőzött egy muslincainvázió. Ha ez bekövetkezett, tudni lehetett, hogy 24 óra múlva vége a nyárnak. Emlékszem, egyszer éppen vendéget kísértem ki az arácsi állomásra, és utána kimentem a mólóra is. A remek meleg estén levél sem rezdült, rengeteg ember ült a Móló Bár asztalainál. Egyszerre egy hosszan tartó erős szélroham csapott le, szemerkélő esővel. Mindenki rohant haza, senki sem fizetett. Attól kezdve a Móló Bárban előre kellett rendezni a számlát.

Vekerdy Sándor barátom 1951–1957-ig a Szanatóriumban volt orvos. Gyakran találkoztunk vele és orvos barátaival a Balaton-étteremben. Általában nem kellett ezt megbeszélni, ha az ember odament, mindig ott találta a társaságot, vagy legalább egy részét. 1955-ben Füreden a volt Horváthházban – később az Uránbányászok Üdülője – megnyílt a Bástya Bár, ahol sokszor táncoltunk esténként, ha vitorlással éjszakáztunk a füredi kikötőben.

1956-ban megnyílt az ismét szállodává alakított Astoria, és benne az Astoria Bár. Ekkor megszűnt a Bástya Bár, és ide jártunk igen gyakran. Évekig játszott itt Pál Sándor, a püpos zongorista, igen hangulatos. Sándor osztályán igen érdekes paciensek is előfordultak. Ott feküdt például több éven át egy-egy kúra erejéig Vas Zoltán⁵ anyja, Weinberger néni. Ortodox, vallásos zsidóasszony volt. Azt mondta: „Zoli fiam mindig a nép érdekét nézte, Laci fiam viszont a sajátját. Van is neki két gyára Amerikában!”

1949 után többször kaptunk határozatot, hogy a tanács igénybe veszi a házat, de nagybátyám mindig elérte, hogy két héten belül megsemmisítsék a határozatot, mondván, hogy a kom-

BALATONFÜRED-GYÓGYFÜRDŐ.

Astoria-szálloda, étterem, holászkezt.

munista alkotmány is biztosítja a dolgozók üdüléshez való jogát, és dolgozó tulajdonostól nem lehet elvenni vagy igénybe venni a 6 szobánál nem nagyobb üdülőt. Viszont 1952 őszén az arácsi VB. elnök, Masár József erőszakkal feltörette a házat, a mi bútorainkat felhordatta a faluban lévő házának egyik szobájába, beköltöztette a mi házukba a Borforgalmi Vállalat főkönyvelőjét, a lakást szolgálati lakásnak nyilvánította, minket pedig csak utólag értesített a határozatról.

Nagybátyám azt mondta, semmit sem lehet tenni, mert ahová egy állami vállalat beférközött, nincs rá eset, hogy a tulajdonosok az ingatlan használatába visszajussanak. Én viszont azt mondtam, visszaszerzem. Nem kérelmet adtam be, hanem feljelentettem a VB. elnököt alkotmánysértésért az Állami Ellenőrzési Minisztériumban. Két hét alatt kezemben volt a határozat, hogy a VB. elnök határozata törvénytelen és semmis, viszont addig, amíg a VB. elnök szerint nincs a községben igénybevehető szükséglakás, nem tudják a főkönyvelőt kitenni. Egész tavasszal és nyáron kéthetenként jártam a minisztériumba, és rágtam a fülüket, hogy intézkedjenek. Nyáron, többször jártam Füreden, hol Vekerdy Sándoréknál aludtam olyankor a szanatóriumban, vagy vitorlás-túrám során kikötöttem a füredi kikötőben. Ilyenkor biztattam a Járási Tanácsot, tegyenek már valamit, hiszen az Állami Ellenőrzési Minisztérium foglalkozik az ügyel, és megüthetik a bokájukat, ha semmit sem tesznek. Úgy rájuk ijesztettem, hogy írtak is egy levelet a tanácselnöknek, és azt mondták, én diktáljam a szöveget. Én a végén belevettem, hogy a tanácselnök saját maga köteles nekünk a ház kulcsait átadni. De ő kijelentette, hogy a Borforgalmi Vállalat több ezer forintot költött a ház téliesítésére, és ahová egy állami vállalat beruházott, azt nem adja fel. Ekkor a minisztériumban azt mondták, hogy, ha meg tudok nevezni egy szükséglakást, akkor intézkednek. Mondtam, hogy meg tudok nevezni: a tanácselnök 8-szobás villában⁶ lakik a feleségével, tehát ott 7 szoba igénybe vehető. „Tudja ezt valamivel igazolni?” „Igen!” mondtam, és felmutattam a tanácselnök előző nap érkezett levelét, amelyben felszólított, hogy vigyük el az ő házának egyik szobájába beraktározott bútorainkat. Ha vissza tudunk költözni a házba, elvisszük a bútorokat, és akkor legalább ez a kiürített szoba rendelkezésre áll majd. Erre a minisztérium így intézkedett. De Masár még most sem akarta átadni a kulcsokat. Erre elmentem a Járásbírósághoz (akkor Füreden olyan is volt, a mai Zeneiskola épületében működött,

a Járási Tanács pedig az Astoria Szállóban) ahol írtak a rendőrségnek egy utasítást, hogy most már azonnal, és szükség esetén karhatalom alkalmazásával is, helyezze vissza a tulajdonosokat a nyaraló használatába. Egy másolatot nekem adtak. Találkoztam az utcán Masárral, és kérdeztem: „Adja-e a kulcsokat?” „Nem adom!” „Akkor olvassa el ezt!” Elolvasta, megvakarta a fejét, és azt mondta: „Azt hiszem, mégis oda kell adnom a kulcsokat!” Amikor a nyaralóba visszaköltöztünk, a szomszédok virágcsokorral üdvözöltek, mert ez volt az első eset, hogy a tulajdonosok egy kiigényelt házba vissza tudtak jutni.

A Borforgalmi Vállalat beperelt bennünket: fizessük meg a téliesítés költségeit. Erre mi is bepereltük őket, hogy fizessék meg 10 hónapra a lakbért, mert a kiutaló határozatban benne volt, hogy egyezzenek meg a tulajdonosokkal a lakberről, és az esetleges romos részek helyreállítására nézve, és ők nem keresték velünk a kapcsolatot, ezenkívül használták a kertet és a gyümölcsstermést, amire nem szólt a kiutalás. Ők viszont beperelték a VB. elnököt, hogy helytelen kiutalással költségekbe verte őket. A veszprémi bíróság ez utóbbi keresetet elutasította, mondván, hogy akár törvényes volt a kiutalás, akár nem, benne volt, hogy egyezzenek meg a tulajdonosokkal, ők nem tették, tehát magukra veszenek. Az ellenünk beadott keresetet elutasították, azzal, hogy ha akarják, állítsák helyre az eredeti állapotot. Ezt persze nem tették, mert ez újabb költségeket okozott volna nekik. A mi keresetünknek helyt adtak, és a Vállalatot a mi máshol töltött nyaralásunk költségeinek hozzáadásával összesen valami 18 ezer forint megfizetésére kötelezték.

A dolog pikantériájához tartozik, hogy 1955-ben becsukták Masárt, mert kiderült róla, hogy az igazi neve Csengerújfalussy Osváth Imre, és ő volt a nyilas kormány Fővárosi Elektromos Művekhez kirendelt kormánybiztosa. Menekülés közben a Dunántúlon Masár Józsefné házába került, akinek férje néhány nappal előbb halt meg. Összeszúrta az asszonnyal a levelet, a meghalt férj nevét és iratait használva jelent meg az asszonnyal Balatonarácson. Ezt persze mi csak letartóztatása után tudtuk meg.

1968-ban községfejlesztés címen szélesítették az utcákat, és a mi telkünkől is elvettek két oldalon – mert saroktelek volt – 3–3 métert. Összesen 900 forintot akartak érte fizetni, mondván, hogy a telek 20 %-át ingyen lehet igénybe venni községfejlesztésre, az ezt túlhaladó 9 □-ölet pedig 100–100 forintot fizetnek.

A járda építése miatt szükségessé vált a bejárat és az előtte lévő 4 lépcsőfok átépítése. Ezt kértem a tanácstól, de megtagadták. Erre bepereltem a tanácsot. Áttanulmányozva a kisajátítási törvényt, megállapítottam, hogy nemcsak a 9 □-ölért jár a szokásos forgalmi érték, hanem a zöldkárért és a megmaradt ingatlan rendeltetésszerű használatában bekövetkezett értékcsökkenésért is jár kártérítés. Márpedig egy nyaraló értékét csökkenti, ha az ablakok nem egy négy méter szélességű kertre, hanem közvetlenül a járdára nyílnak.

Kértem tehát a bíróságot, rendeljenek ki szakértőt. Ez meg is történt, és ő megállapította a 20%-os értékcsökkenést. Ezek után a bíróság úgy ítélte, hogy összesen 38 ezer forint kártérítés jár nekünk, és a tanács köteles a szükséges átépítést – a veranda ajtó és a négy lépcsőfok áthelyezését, valamint az ajtó mellett két ablak létesítését – elvégezni.

Tisztelt Szerzőtársak!

Február végén levélben fordultunk Önökhöz, hogy küldjenek egy rövid életrajzot és fényképet magukról, hogy „Névjegy” címmel részletesebben bemutathassuk folyóiratunk szerzőit az olvasóknak.

Sajnos nem adtunk meg egységes szempontokat, így nagyon sokféle és főleg eltérő terjedelmű életrajzot kaptunk. Ezek egyeztetés nélküli rövidítését, változtatását nem szeretnénk önkényesen elvégezni, ezért ezeket, egyeztetés után, későbbi számainkban fogjuk közölni folyamatosan.

Szíves elnézésüket kérve:

Elek Miklós
felelős szerkesztő

A kártérítés összegével is volt egy kis gond. Kiderült, hogy az eredeti tulajdonos Schuchék a háború alatt nem végezték el a telkek telekkönyvi szétválasztását, és még ma is közös betéten van a két ikertelek.

A kártérítést tehát felerészben Wastl Ferencnek utalták át. Ekkor kellett a telekkönyvi szétválasztást megcsinálnom, ami nem ment könnyen. Ami a kártérítés összegét illeti, szerencsére Wastl úr derék, becsületes ember volt, belátta, hogy az bennünket illet, és átadta a hozzá utalt összeget. Ebből az összegből tataroztattuk a házat Herczeg úrral, a közelben lakó építőmesterrel. A konyha- és a nagyszobaablak megsüllyedt, sarkaikból ferde repedések indultak ki. Ezeket a falakat teljesen le kellett bontani, és újra falazni. A tetőt meg kellett javítani, köröskörül esőcsatornát készíteni, két sarkon levezetővel.

Herczeg magas összegért vállalta, de azt mondta, ennél csak olcsóbb lehet, a beszerzési forrásoktól függően. Ő fogadta fel a szükséges egyéb iparosokat is ebből az összegből, igen lelkiismeretesen, a mi érdekeinket nézve. A végén valóban az árajánlatnál néhány ezer forinttal kisebb összeg jött ki, ha jól emlékszem kb. 32 ezer forint. Becsületességére jellemző, hogy mivel azt mondta, szeptember 30-án kezd el a munkát, kaptam egy táviratot tőle, hogy csak október elsején tud hozzákezdeni. Észre se vetjük volna itt Pesten az egy nap késést.

Az itt közölt írás egy, a Helytörténeti Gyűjteménynek leadott hosszabb kézirat rövidített, szerkesztett változata.

Szerkesztői megjegyzések:

- 1 Marx György (1927–2002) atomfizikus. 2003-ben emlékére fát ültettek a balatonfüredi sétányon. Marx István fia.
- 2 1954-ben és 1955-ben az Anna bált a Balaton Étteremben rendezték meg.
- 3 Julián-iskolák: 1904-ben, a szórvány magyarság megsegítésére alakult Julián Egyesület iskolái. 1945-ben megszüntették.
- 4 lapilli: vulkánkitöréskor kidobódó láva törmelékdarab.
- 5 Vas Zoltán (1903–1983) kommunista politikus, 1956 után kiszorult a politikai életből, íróként, műfordítóként dolgozott.
- 6 Ma Mikes Kelemen utca 6. sz. alatt található. László Zoltán közlése szerint abban az időben több községi illetve járási dolgozó lakása.

EGY 60 ÉVES DOKUMENTUM

A szovjet csapatok 1945. március 25-én vonultak be Balatonfüredre. A képen látható cirill betűs igazolást három nappal később állította ki Balatonfüred orosz parancsnokhelyettese Simon Károly postamester részére, és ebben engedélyezi, hogy az újrajépítés során dolgozzon.

Simon Károly (1895–1979) kezdeményezésére épült fel a községi postahivatal (1938). Aktív szerepet töltött be a Balatoni Szövetségben, a Balatonfüredi Járási Hitelszövetkezetben, a Balatoni Yacht Clubban és a református egyházközségben.

